ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 15ης Ιουνίου 2000 *

Στην υπόθεση C-302/98,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Bundessozialgericht (Γερμανία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ), με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Manfred Sehrer

και

Bundesknappschaft,

παρισταμένου του

Landesversicherungsanstalt für das Saarland,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία των άρθρων 6, 48 και 49 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρων 12 ΕΚ, 39 ΕΚ και 40 ΕΚ),

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

50 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 41 ΕΚ) και 51 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 42 ΕΚ), καθώς και του άρθρου 3 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. C. Moitinho de Almeida, πρόεδρο τμήματος, C. Gulmann, J.-P. Puissochet (εισηγητή), G. Hirsch και την F. Macken, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: D. Ruiz-Jarabo Colomer
γραμματέας: R. Grass

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπουμένη από τους W.-D. Plessing, Ministerialrat στο Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομίας, και C.-D. Quassowski, Regierungsdirektor στο ίδιο Υπουργείο,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον P. Hillenkamp,

έχοντας υπόψη την έκθεση του εισηγητή δικαστή,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 8ης Φεβρουαρίου 2000,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 13ης Μαΐου 1998, που περιήλθε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 3 Αυγούστου 1998, το Bundessozialgericht υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 234 ΕΚ), προδικαστικό ερώτημα ως προς την ερμηνεία των άρθρων 6, 48 και 49 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρων 12 ΕΚ, 39 ΕΚ και 40 ΕΚ), 50 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 41 ΕΚ) και 51 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 42 ΕΚ), καθώς και του άρθρου 3 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφαλίσεως στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, όπως τροποποιήθηκε και ενημερώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2001/83 του Συμβουλίου, της 2ας Ιουνίου 1983 (ΕΕ L 230, σ. 6, στο εξής: κανονισμός 1408/71).

2 Το ερώτημα αυτό ανέκυψε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του M. Sehrer και του Bundesknappschaft (ομοσπονδιακού ταμείου πρόνοιας των εργατών ορυχείων), με αφορμή την εκ μέρους του εν λόγω ταμείου απαίτηση καταβολής ασφαλιστικών εισφορών ασθενείας σε σχέση με την επικουρική σύνταξη γήρατος που εισπράττει ο M. Sehrer στη Γαλλία.

3 Ο M. Sehrer, που έχει τη γερμανική ιθαγένεια και κατοικεί στη Γερμανία, εργαζόταν παλαιότερα ως εργάτης ορυχείων. Αφότου συμπλήρωσε την ηλικία των 60 ετών,

λαμβάνει την εκ του νόμου προβλεπόμενη σύνταξη γήρατος από το Bundesknappschaft, καθώς και επικουρική σύνταξη γήρατος από το γερμανικό σωματείο των εργαζομένων στη βιομηχανία σιδήρου και χάλυβα.

4 Δεδομένου ότι άσκησε την επαγγελματική του δραστηριότητα επίσης στη Γαλλία, ο M. Sehrer εισπράττει, επιπλέον, γαλλική επικουρική σύνταξη γήρατος, η οποία του καταβάλλεται από το caisse de retraites complémentaires des ouvriers mineurs (ταμείο επικουρικών συντάξεων των εργατών ορυχείων, στο εξής: Carcom). Από το ακαθάριστο ποσό αυτής της συντάξεως γήρατος, το οποίο, κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα, κυμαινόταν μεταξύ 2 384,19 γαλλικών φράγκων (FRF) και 2 538,45 FRF, παρακρατείται το 2,4 %, ήτοι ποσό κυμαινόμενο μεταξύ 57,22 FRF και 60,92 FRF ανά τρίμηνο, ως εισφορά στο γαλλικό σύστημα ασφαλίσεως ασθενείας. Πρόκειται για μια εισφορά καλούμενη «εισφορά αλληλεγγύης», η οποία δεν παρέχει, αφεαυτής, κανένα δικαίωμα επί παροχών.

5 Μέσω του Bundesknappschaft, ο M. Sehrer υπάγεται στο Krankenversicherung der Rentner (ταμείο ασφαλίσεως ασθενείας των δικαιούχων συντάξεως γήρατος, στο εξής: KVdR). Όταν το Bundesknappschaft πληροφορήθηκε ότι ο M. Sehrer εισπράττει επικουρική σύνταξη στη Γαλλία, απαίτησε από αυτόν, με αποφάσεις της 7ης και της 13ης Σεπτεμβρίου 1993, την καταβολή καθυστερουμένων ασφαλιστικών εισφορών ασθενείας, υπολογιζομένων βάσει του ακαθάριστου ποσού της εν λόγω συντάξεως. Για το διάστημα από 1ης Δεκεμβρίου 1988 μέχρι 30 Σεπτεμβρίου 1993, το ποσό των καθυστερουμένων αυτών εισφορών ανέρχεται σε 1 005,67 γερμανικά μάρκα (DEM).

6 Δεδομένου ότι το Bundesknappschaft απέρριψε τις ενστάσεις του κατ' αυτής της απαιτήσεως καταβολής, ο M. Sehrer προσέφυγε ενώπιον του Sozialgericht für das Saarland. Με απόφαση της 8ης Φεβρουαρίου 1995, το δικαστήριο αυτό δέχθηκε εν μέρει την προσφυγή του. Συγκεκριμένα, έκρινε ότι το Bundesknappschaft δεν δικαιούνταν να συμπεριλάβει στη βάση υπολογισμού των οφειλομένων εντός της Γερμανίας εισφορών το μέρος της γαλλικής συντάξεως γήρατος που παρακρατούνταν ως εισφορά στο γαλλικό σύστημα ασφαλίσεως ασθενείας. Η έφεση που το Bundesknappschaft άσκησε κατά της αποφάσεως αυτής απορρίφθηκε με απόφαση του Landessozialgericht für das Saarland της 23ης Μαΐου 1996, με την αιτιολογία ότι η αρχή της αλληλεγγύης απαγορεύει την καταβολή από τον ασφαλισμένο εισφορών επί εισφορών και την εντεύθεν διπλή επιβάρυνσή του με ασφαλιστικές εισφορές.

7 Το Bundesknappschaft άσκησε αναίρεση (Revision) ενώπιον του Bundessozialgericht. Υποστήριξε ότι, επιβεβαιώνοντας ότι οι ασφαλιστικές εισφορές ασθενείας που καταβάλλονται εντός της Γαλλίας πρέπει να αφαιρούνται από το ποσό της γαλλικής επικουρικής συντάξεως που λαμβάνεται υπόψη ως βάση για τον υπολογισμό των γερμανικών εισφορών, το εφετείο παρέβη τα άρθρα 237 και 229 του βιβλίου V του Sozialgesetzbuch (γερμανικού κώδικα κοινωνικής νομοθεσίας, στο εξής: SGB), που άρχισε να ισχύει την 1η Ιανουαρίου 1989, καθώς και τις αντίστοιχες διατάξεις που περιείχε προηγουμένως ο Reichsversicherungsordnung (γερμανικός κώδικας κοινωνικής ασφαλίσεως).

8 Με τη διάταξή του περί παραπομπής, το Bundessozialgericht τονίζει ότι, κατά τη γερμανική νομοθεσία, οι εισφορές που οφείλονται εντός της Γερμανίας στο KVdR πρέπει πράγματι να υπολογίζονται βάσει του ακαθάριστου ποσού της γαλλικής επικουρικής συντάξεως του M. Sehrer. Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 237, πρώτο εδάφιο, σημείο 2, του βιβλίου V του SGB, οι εισφορές των δικαιούχων συντάξεως γήρατος στο γερμανικό σύστημα ασφαλίσεως ασθενείας υπολογίζονται βάσει του «ονομαστικού ποσού» (Zahlbetrag) των εισοδημάτων που μπορούν να εξομοιωθούν με σύνταξη γήρατος. Επιπλέον, κατά το άρθρο 229, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, σημείο 5, και δεύτερο εδάφιο, του βιβλίου V του SGB, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 237, οι επικουρικές συντάξεις γήρατος συμπεριλαμβάνονται στα εισοδήματα αυτά, ακόμη κι όταν εισπράττονται στην αλλοδαπή.

9 Ωστόσο, ενόψει, ιδίως, της αποφάσεως της 7ης Μαρτίου 1991, C-10/90, Masgio (Συλλογή 1991, σ. I-1119), το Bundessozialgericht διερωτάται αν συνάδει προς το κοινοτικό δίκαιο ένα σύστημα στο πλαίσιο του οποίου ένας πρώην εργαζόμενος και ήδη συνταξιούχος οφείλει να καταβάλλει, επί της επικουρικής συντάξεώς του, διπλή ασφαλιστική εισφορά ασθενείας αποκλειστικά και μόνον επειδή εισπράττει τη σύνταξη αυτή σε άλλο κράτος μέλος. Πράγματι, το σύστημα αυτό θα είχε ως αποτέλεσμα να περιάγει τους εργαζομένους που έχουν ασκήσει το δικαίωμά τους ελεύθερης κυκλοφορίας σε μειονεκτική θέση σε σχέση με εκείνους που δεν έχουν κάνει χρήση του δικαιώματος αυτού.

10 Κατά το Bundessozialgericht, η θεμελιώδης αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων θα μπορούσε, επομένως, να απαγορεύει να περιλαμβάνεται στη βάση υπολογισμού των γερμανικών εισφορών το μέρος της γαλλικής συντάξεως που παρακρατείται ως εισφορά στο γαλλικό σύστημα ασφαλίσεως ασθενείας. Το Bundessozialgericht τονίζει ότι το Δικαστήριο έχει βέβαια δεχθεί, με την απόφασή του της 16ης Ιανουαρίου 1992, C-57/90, Επιτροπή κατά Γαλλίας (Συλλογή 1992,

σ. I-75), ότι το άρθρο 33 του κανονισμού 1408/71, κατά το οποίο τα κράτη μέλη δεν δικαιούνται να εισπράττουν από δικαιούχο συντάξεως ασφαλιστικές εισφορές ασθενείας παρά μόνον αν βαρύνονται με τις αντίστοιχες παροχές, δεν έχει εφαρμογή στις επικουρικές συντάξεις οι οποίες, όπως συμβαίνει με τη σύνταξη που καταβάλλεται από το Carcom, στηρίζονται σε συμβατικές διατάξεις. Ωστόσο, θεωρεί ότι η σωρευτική επιβολή εισφορών επί επικουρικής συντάξεως συνάδει με τα άρθρα 6 και 48 έως 51 της Συνθήκης.

11 Υπ' αυτές τις συνθήκες, το Bundessozialgericht αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Απαγορεύουν τα άρθρα 6 και 48 έως 51 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, καθώς και το άρθρο 3 του κανονισμού (ΕΟΚ) 1408/71 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1971, περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς, στους μη μισθωτούς και στα μέλη των οικογενειών τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, διατάξεις εθνικής νομοθεσίας που προβλέπουν ότι από το σύνολο της γαλλικής επικουρικής συντάξεως γήρατος που χορηγείται δυνάμει συλλογικής συμβάσεως παρακρατούνται τόσο εισφορές στο γαλλικό σύστημα ασφαλίσεως ασθενείας όσο και εισφορές στο γερμανικό σύστημα ασφαλίσεως ασθενείας των δικαιούχων συντάξεως γήρατος;»

12 Η Γερμανική Κυβέρνηση και η Επιτροπή φρονούν ότι, υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως, πρέπει, πριν δοθεί απάντηση στο υποβληθέν ερώτημα, να εξεταστεί αν η είσπραξη εισφοράς δυνάμει του γαλλικού συστήματος ασφαλίσεως ασθενείας συνάδει προς τα άρθρα 48 έως 51 της Συνθήκης. Πράγματι, μόνον αν η είσπραξη της εισφοράς αυτής συνάδει προς το κοινοτικό δίκαιο θα πρέπει να εξεταστεί ο τρόπος υπολογισμού της γερμανικής εισφοράς.

13 Συναφώς, η Γερμανική Κυβέρνηση υπενθυμίζει ότι, κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, το άρθρο 59 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 49 ΕΚ) απαγορεύει σε κράτος μέλος να υποχρεώνει μια επιχείρηση, εγκατεστημένη σε άλλο κράτος μέλος και εκτελούσα προσωρινώς έργα στο πρώτο κράτος, να κατα-

βάλλει εργοδοτικές εισφορές για εργαζομένους που απασχολούνται στα έργα αυτά, ενώ η επιχείρηση αυτή υποχρεούται ήδη να καταβάλλει ανάλογες εισφορές στο κράτος όπου είναι εγκατεστημένη (απόφαση της 28ης Μαρτίου 1996, C-272/94, Guiot, Συλλογή 1996, σ. I-1905· βλ., επίσης, απόφαση της 3ης Φεβρουαρίου 1982, 62/81 και 63/81, Seco και Desquenne & Giral, Συλλογή 1982, σ. 223).

14 Κατά την κυβέρνηση αυτή, ο M. Sehrer, που τυγχάνει ήδη πλήρους προστασίας έναντι του κινδύνου ασθενείας στο κράτος κατοικίας του, υποχρεούται να καταβάλλει, στη Γαλλία, δεύτερη εισφορά ασθενείας, η οποία δεν του παρέχει κανένα πρόσθετο δικαίωμα ή πλεονέκτημα. Έτσι, η είσπραξη της εισφοράς ασθενείας στη Γαλλία αποτελεί εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, απαγορευόμενο από το άρθρο 48 της Συνθήκης, όπως ακριβώς οι εργοδοτικές εισφορές τις οποίες αφορούσαν οι προαναφερθείσες υποθέσεις Seco και Desquenne & Giral και Guiot αντέβαιναν προς το άρθρο 59 της Συνθήκης.

15 Η Επιτροπή τονίζει ότι, στη Γαλλία, παρακρατείται εισφορά ασθενείας επί της γαλλικής επικουρικής συντάξεως του M. Sehrer, παρόλο που ο M. Sehrer, ο οποίος κατοικεί στη Γερμανία, δεν μπορεί να προβάλει αξιώσεις παρά μόνον επί των παροχών του γερμανικού συστήματος ασφαλίσεως ασθενείας. Η είσπραξη της εισφοράς αυτής, η οποία δεν συνοδεύεται από τη χορήγηση οποιουδήποτε δικαιώματος επί παροχών, περιάγει έτσι τον M. Sehrer σε μειονεκτική θέση. Επιπλέον, συνεπάγεται γι' αυτόν μια πρόσθετη οικονομική επιβάρυνση, στο μέτρο που ο M. Sehrer οφείλει να καταβάλλει εκ νέου εισφορές ασθενείας, υπολογιζόμενες επί του ακαθάριστου ποσού της ιδίας συντάξεως, στο κράτος κατοικίας του. Εντεύθεν, η Επιτροπή συνάγει ότι η είσπραξη εισφοράς δυνάμει του γαλλικού συστήματος ασφαλίσεως ασθενείας αντιβαίνει προς το άρθρο 48 της Συνθήκης.

16 Στην περίπτωση που το Δικαστήριο περιοριστεί στην εξέταση του ερωτήματος που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο, η Γερμανική Κυβέρνηση φρονεί ότι στο ερώτημα αυτό πρέπει να δοθεί αρνητική απάντηση. Αντιθέτως, η Επιτροπή φρονεί ότι, στην περίπτωση αυτή, τα άρθρα 5 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 10 ΕΚ) και 48 έως 51 της Συνθήκης επιβάλλουν στις αρμόδιες αρχές κράτους μέλους την υποχρέωση να λαμβάνουν υπόψη τις εισφορές που έχει παρακρατήσει άλλο κράτος μέλος από τις συντάξεις γήρατος που έχουν καταβληθεί εντός του κράτους αυτού και να υπολογίζουν τις εισφορές που τους οφείλονται βάσει του καθαρού ποσού των οικείων συντάξεων.

Επί της σημασίας του προδικαστικού ερωτήματος

17 Πρέπει να τονιστεί ότι, με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί να μάθει αν ορισμένες διατάξεις της Συνθήκης και του παραγώγου δικαίου απαγορεύουν να υπολογίζει ένα κράτος μέλος τις ασφαλιστικές εισφορές ασθενείας πρώην εργαζομένου που υπόκειται στη νομοθεσία του βάσει του ακαθάριστου ποσού της επικουρικής συντάξεως γήρατος που στηρίζεται σε συμβατικές διατάξεις και την οποία ο εργαζόμενος αυτός εισπράττει σε άλλο κράτος μέλος, χωρίς να λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι μέρος του ακαθάριστου ποσού της συντάξεως αυτής έχει ήδη παρακρατηθεί στο τελευταίο αυτό κράτος ως ασφαλιστική εισφορά ασθενείας.

18 Αντιθέτως, το υποβληθέν ερώτημα δεν αφορά το ζήτημα αν οι επίμαχες διατάξεις του κοινοτικού δικαίου απαγορεύουν να παρακρατεί το τελευταίο αυτό κράτος μέλος ασφαλιστικές εισφορές ασθενείας, μολονότι αυτές δεν παρέχουν κανένα δικαίωμα επί παροχών και μολονότι ο οικείος εργαζόμενος λαμβάνει εκ του νόμου προβλεπόμενη σύνταξη γήρατος και είναι ήδη ασφαλισμένος έναντι του εν λόγω κινδύνου στο πρώτο κράτος μέλος.

19 Επιπλέον, μολονότι, με τη διάταξή του περί παραπομπής, διατύπωσε τις αμφιβολίες του ως προς τη συμφωνία με το κοινοτικό δίκαιο της εισπράξεως, στη Γαλλία, ασφαλιστικών εισφορών ασθενείας που δεν χορηγούν κανένα δικαίωμα επί παροχών, το Bundessozialgericht ανέφερε ότι ο προσφεύγων της κυρίας δίκης δεν θα μπορούσε να αμφισβητήσει τη συμφωνία αυτή παρά μόνον ενώπιον των δικαστηρίων αυτού του κράτους μέλους. Το αιτούν δικαστήριο προσέθεσε ότι, παρά ταύτα, ο M. Sehrer προτίμησε να αμφισβητήσει το κύρος των γερμανικών ασφαλιστικών εισφορών ασθενείας με την αιτιολογία ότι το ύψος τους υπερέβαινε εκείνο των γαλλικών εισφορών.

20 Κατά πάγια νομολογία, απόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο, που έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη της μέλλουσας να εκδοθεί δικαστικής αποφάσεως, να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιομορφίες της υποθέσεως, τόσο

την αναγκαιότητα μιας προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δικής του αποφάσεως όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο. Συνεπώς, εφόσον τα υποβληθέντα ερωτήματα αφορούν την ερμηνεία του κοινοτικού δικαίου, το Δικαστήριο υποχρεούται, καταρχήν, να απαντήσει (βλ., ιδίως, απόφαση της 13ης Ιανουαρίου 2000, C-254/98, TK-Heimdienst, Συλλογή 2000, σ. I-151, σκέψη 13).

21 Κατά συνέπεια, πρέπει να δοθεί απάντηση αποκλειστικά στο ερώτημα που υπέβαλε το αιτούν δικαστήριο.

Επί της απαντήσεως στο προδικαστικό ερώτημα

22 Κατ' αρχάς, πρέπει να τονιστεί ότι ο M. Sehrer, ο οποίος έχει παύσει να ασκεί οποιαδήποτε επαγγελματική δραστηριότητα και λαμβάνει εκ του νόμου προβλεπόμενη σύνταξη γήρατος στη Γερμανία, όπου κατοικεί, υπόκειται, ως εκ τούτου, στη γερμανική νομοθεσία κοινωνικής ασφαλίσεως, κατά το άρθρο 13, παράγραφος 2, στοιχείο στ', του κανονισμού 1408/71. Πράγματι, δυνάμει της διατάξεως αυτής, η οποία εισήχθη στον εν λόγω κανονισμό με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2195/91 του Συμβουλίου, της 25ης Ιουνίου 1991 (ΕΕ L 206, σ. 2), το άτομο στο οποίο η νομοθεσία κράτους μέλους παύει να έχει εφαρμογή, χωρίς η νομοθεσία άλλου κράτους μέλους να καταστεί εφαρμοστέα, και αυτό σύμφωνα με έναν από τους κανόνες που αναφέρονται στα προηγούμενα στοιχεία ή με μια από τις εξαιρέσεις ή τους ειδικούς κανόνες που αναφέρονται στα άρθρα 14 έως 17, υπόκειται στη νομοθεσία του κράτους μέλους στο έδαφος του οποίου κατοικεί, σύμφωνα με τις διατάξεις αυτής και μόνον της νομοθεσίας.

23 Ακολούθως, πρέπει να υπομνηστεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 1, στοιχείο ι', του κανονισμού 1408/71, ο όρος «νομοθεσία», υπό την έννοια του κανονισμού αυτού, αποκλείει τις υπάρχουσες ή μελλοντικές συμβατικές διατάξεις, ανεξαρτήτως του αν

αυτές αποτέλεσαν αντικείμενο αποφάσεων των δημόσιων αρχών που τις καθιστούν υποχρεωτικές ή που επεκτείνουν το πεδίο εφαρμογής τους, καθόσον ο περιορισμός αυτός δεν έχει αρθεί, στις περιπτώσεις που προβλέπονται στον κανονισμό αυτό, με δήλωση του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους.

24 Από τη διάταξη περί παραπομπής προκύπτει ότι το σύστημα επικουρικής συντάξεως που διαχειρίζεται το Carcom στηρίζεται σε σύμβαση η οποία συνάφθηκε από κοινωνικούς εταίρους και δεν αποτέλεσε αντικείμενο της δηλώσεως που αναφέρεται στο άρθρο 1, στοιχείο ι', του κανονισμού 1408/71.

25 Εντεύθεν απορρέει ότι, υπό την έννοια του κανονισμού αυτού, ο M. Sehrer εισπράττει σύνταξη γήρατος αποκλειστικά δυνάμει της νομοθεσίας ενός μόνον κράτους μέλους, ήτοι, εν προκειμένω, της Γερμανίας.

26 Τέλος, το τμήμα 5 του κεφαλαίου 1 του τίτλου III του κανονισμού 1408/71 αφορά τα δικαιώματα των δικαιούχων συντάξεων και των μελών της οικογενείας τους. Ωστόσο, οι κρίσιμες διατάξεις του τμήματος αυτού αφορούν είτε περιπτώσεις στις οποίες ο δικαιούχος λαμβάνει σύνταξη οφειλόμενη δυνάμει της νομοθεσίας δύο ή περισσοτέρων κρατών μελών είτε περιπτώσεις στις οποίες ο δικαιούχος λαμβάνει σύνταξη δυνάμει της νομοθεσίας ενός μόνον κράτους μέλους, πλην όμως δεν έχει κανένα δικαίωμα επί παροχών στη χώρα κατοικίας του (άρθρα 27, 28 και 28α). Το δε άρθρο 33 δεν έχει εφαρμογή παρά μόνο σε συνάρτηση προς τις τελευταίες αυτές διατάξεις.

27 Δεδομένου ότι η περίπτωση του M. Sehrer δεν εμπίπτει σε καμία από τις προαναφερθείσες διατάξεις του κανονισμού 1408/71, η επιβολή, εκ μέρους των γερμανικών αρχών, ασφαλιστικών εισφορών ασθενείας επί της γαλλικής επικουρικής συντάξεως γήρατος του M. Sehrer εμπίπτει αποκλειστικά στη γερμανική νομοθεσία.

28 Ωστόσο, κατά την άσκηση της αρμοδιότητας αυτής, η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας οφείλει να τηρεί τους κανόνες της Συνθήκης και, μεταξύ άλλων, τους κανόνες περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων (βλ. απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 1999, C-18/95, Terhoeve, Συλλογή 1999, σ. I-345, σκέψεις 34 και 35).

29 Το γεγονός ότι ο M. Sehrer έχει τη γερμανική ιθαγένεια δεν μπορεί να τον εμποδίσει να επικαλεστεί τους κανόνες περί της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων έναντι του κράτους μέλους του οποίου έχει την ιθαγένεια, εφόσον, κάνοντας χρήση του δικαιώματός του ελεύθερης κυκλοφορίας, άσκησε επαγγελματική δραστηριότητα σε άλλο κράτος μέλος (προαναφερθείσα απόφαση Terhoeve, σκέψεις 27 έως 29).

30 Ομοίως, το γεγονός ότι ο M. Sehrer δεν τελεί πλέον σε σχέση εργασίας δεν σημαίνει ότι στερείται της εγγυήσεως ορισμένων δικαιωμάτων που συνδέονται με την ιδιότητα του εργαζομένου (αποφάσεις της 27ης Νοεμβρίου 1997, C-57/96, Meints, Συλλογή 1997, σ. I-6689, σκέψη 40, και της 24ης Σεπτεμβρίου 1998, C-35/97, Επιτροπή κατά Γαλλίας, Συλλογή 1998, σ. I-5325, σκέψη 41). Μια επικουρική σύνταξη γήρατος, όπως αυτή που εισπράττει ο ενδιαφερόμενος, της οποίας η χορήγηση εξαρτάται από την προγενέστερη ύπαρξη εργασιακής σχέσεως που έχει λήξει, εμπίπτει σε αυτήν την κατηγορία δικαιωμάτων. Πράγματι, το δικαίωμα συντάξεως συνδέεται άρρηκτα με την ύπαρξη της αντικειμενικής ιδιότητας του εργαζομένου.

31 Προκειμένου περί του άρθρου 48 της Συνθήκης, το οποίο πρέπει να εξεταστεί πρώτο, το Δικαστήριο έχει κρίνει κατ' επανάληψη ότι η διάταξη αυτή συνιστά εφαρμογή της θεμελιώδους αρχής που καθιερώνει το άρθρο 3, στοιχείο γ', της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 3, παράγραφος 1, στοιχείο γ', ΕΚ), όπου ορίζεται ότι η δράση της Κοινότητας, κατά την έννοια του άρθρου 2 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 2 ΕΚ), περιλαμβάνει την εξάλειψη των εμποδίων στην ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων (απόφαση της 7ης Ιουλίου 1992, C-370/90, Singh, Συλλογή 1992, σ. I-4265, σκέψη 15, και προαναφερθείσα απόφαση Terhoeve, σκέψη 36).

32 Το Δικαστήριο έχει επίσης αποφανθεί ότι όλες οι διατάξεις της Συνθήκης που αφορούν την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων αποσκοπούν στη διευκόλυνση της ασκήσεως, εκ μέρους των κοινοτικών υπηκόων, επαγγελματικών δραστηριοτή-

των οποιασδήποτε φύσεως στο έδαφος της Κοινότητας και αποκλείουν μέτρα που θα μπορούσαν να αποβούν δυσμενή για τους εν λόγω υπηκόους όταν αυτοί επιθυμούν να ασκήσουν οικονομική δραστηριότητα στο έδαφος άλλου κράτους μέλους (προαναφερθείσες αποφάσεις Singh, σκέψη 16, και Terhoeve, σκέψη 37).

33 Διατάξεις οι οποίες εμποδίζουν ή αποθαρρύνουν υπήκοο κράτους μέλους να εγκαταλείψει τη χώρα καταγωγής του, προκειμένου να ασκήσει το δικαίωμά του για ελεύθερη κυκλοφορία, συνιστούν εμπόδια στην άσκηση αυτής της ελευθερίας, έστω κι αν εφαρμόζονται ανεξαρτήτως της ιθαγένειας των οικείων εργαζομένων (προαναφερθείσες αποφάσεις Masgio, σκέψεις 18 και 19, και Terhoeve, σκέψη 39).

34 Όμως, αυτό ακριβώς συμβαίνει στην περίπτωση της επίμαχης γερμανικής νομοθεσίας, η οποία, μολονότι εφαρμόζεται με τον ίδιο τρόπο τόσο στους διακινούμενους όσο και στους μη διακινούμενους εργαζομένους, μπορεί να προκαλέσει βλάβη μόνο στους πρώτους. Πράγματι, το ενδεχόμενο διπλής επιβαρύνσεως, στη Γερμανία, του ακαθάριστου ποσού της επικουρικής συντάξεως γήρατος εργαζομένου, που άσκησε τη δραστηριότητά του μόνο σε αυτό το κράτος μέλος, με ασφαλιστικές εισφορές ασθενείας είναι μάλλον απίθανο. Αντιθέτως, ο κίνδυνος αυτός είναι υπαρκτός για εργαζόμενο ο οποίος, όπως συμβαίνει στην περίπτωση του M. Sehrer, άσκησε τη δραστηριότητά του σε άλλο κράτος μέλος, όπου εισπράττει επικουρική σύνταξη γήρατος.

35 Επομένως, μια εθνική νομοθεσία όπως η επίμαχη στην κύρια δίκη αποτελεί εμπόδιο στην ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων, απαγορευόμενο από το άρθρο 48 της Συνθήκης. Κατά συνέπεια, παρέλκει η εξέταση του αν το άρθρο 6 της Συνθήκης και το άρθρο 3 του κανονισμού 1408/71 απαγορεύουν μια τέτοια νομοθεσία.

36 Επομένως, στο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 48 της Συνθήκης απαγορεύει σε κράτος μέλος να υπολογίζει τις ασφαλιστικές εισφορές ασθενείας πρώην εργαζομένου που υπόκειται στη νομοθεσία του βάσει του ακαθάριστου

ποσού της επικουρικής συντάξεως γήρατος που βασίζεται σε συμβατικές διατάξεις και την οποία ο εργαζόμενος αυτός εισπράττει σε άλλο κράτος μέλος, χωρίς να λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι μέρος του ακαθάριστου ποσού της συντάξεως αυτής έχει ήδη παρακρατηθεί ως ασφαλιστική εισφορά ασθενείας στο τελευταίο αυτό κράτος.

Επί των δικαστικών εξόδων

37 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Γερμανική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

κρίνοντας επί του ερωτήματος που του υπέβαλε με διάταξη της 13ης Μαΐου 1998 το Bundessozialgericht, αποφαίνεται:

Το άρθρο 48 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 39 ΕΚ) απαγορεύει σε κράτος μέλος να υπολογίζει τις ασφαλιστικές εισφορές ασθενείας

πρώην εργαζομένου που υπόκειται στη νομοθεσία του βάσει του ακαθάριστου ποσού της επικουρικής συντάξεως γήρατος που βασίζεται σε συμβατικές διατάξεις και την οποία ο εργαζόμενος αυτός εισπράττει σε άλλο κράτος μέλος, χωρίς να λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι μέρος του ακαθάριστου ποσού της συντάξεως αυτής έχει ήδη παρακρατηθεί ως ασφαλιστική εισφορά ασθενείας στο τελευταίο αυτό κράτος.

Moitinho de Almeida Gulmann Puissochet

Hirsch Macken

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 15 Ιουνίου 2000.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του έκτου τμήματος

J. C. Moitinho de Almeida